

Odbranjen doktorat

(Dr. Nele Karajlić, *Fajront u Sarajevu*, Laguna, Novosti, Beograd, 2013)

U dobu u kome se u Srbiji Nušićeva komedija *Dr* doživljava ponovnu stvarnosnu reinterpetaciju, u dobu volšebno nastalih i nestalih doktorata, jedan doktor potvrđuje svoje zvanje i znanje doktoratom napisanim na 380 stranica i objavljenim u (za sada, u prvom od mnogih budućih izdanja) 20.000 primeraka. Dok se Alkibijad Nuša, jedan od bivših (po kazni, između dva svetska rata) upravnika Narodnog pozorišta u Sarajevu, kao umetnik razvio u potpunosti pod svojim lično odabranim posrbljenim imenom, Nenad Janković postao je kulturna ikona SFRJ prostora (neto pred poslednjih južnoslovenski građanski rat) pod, takođe svojevoljno, imenom Nele Karajlić, koje sa Nušićem povezuje podsmehivački odnos prema kompetencijama nepotvrđenom visokom akademskog zvanju.

Nušić se podsmeva bogatim porodicama, pišući dramu u kojoj naprasno situirani titule kupuju kao materijalni dokaz uspeha svoje lenje i nesposobne dece. Život u praksi ovo scensko delo seli na celoluidnu traku, te 1962. prva dama reditelj u drugoj Jugoslaviji, Soja Jovanović, koristi dramu kao scenario za svoj istoimeni film, a i 1989. reditelj Vuk Babić uočava da se kupovina diploma seli i u najnovije doba, te Nušićevog „doktora“ dovodi i u period početka kraja avnojevske Jugoslavije, koristeći se Nušićem opet kao scenaristom za svoj film *Masmediologija na Balkanu*. Pre Babića, u Sarajevu, jedan od rodonačelnika pokreta Novog primitivizma, i jedan od najuspešnijih multimedijalnih i masmedijima okrenutim ostvarenjima, još početkom osamdesetih, anticipira, pored brojnih drugih stvari koje je umeo unapred da vidi, i ovu praksu, te sebi dodeljuje titulu doktora, sa pravopisno nepravilnom tačkom u pisanju skraćenice, već tim potezom jasno dočaravajući svoj stav prema nepisanim visokom

titulom ovenčanim građankama i građanima naše bivše zajedničke socijalističke federativne domovine. Ističući da je doktorirao u Sokocu, on pravi efekat humora koji direktno proizlazi iz Nušićevske tradicije, jer u srcu Romanije tada Univerzitet nije bio ni u planovima najsuludijih teoretičara razvoja jugoslovenskog i sa njim bosanskohercegovačkog društva. U međuvremenu, „slučaj komedijant“ se postarao da, dok je moderno po svetu tražiti izgubljene doktorate, u Sokolcu nikne i fakuletet, tj. Visoka škola za uslužni biznis, i možda se neko, humora radi, upita pa i uputi tamo (kao u London) tražeći Neletov doktorat. Ne treba ga tražiti tamo, jer on je svima dostupan, u svim knjižarama, na svim bolje snadbevenim kioscima, i pre nego što se i budemo nadali, na ilegalno prekucanim, kopiranim, skeniranim stranicama na internetu. Zbog čega bi neko pominjanih 380 stranica Neletove autobiografije prekucavao, valjda je jasno: u pitanju je doktorat o Novom primitivizmu, o jugoslovenskoj socijalističkoj predratnoj stvarnosti, o fudbalu, o društvu, o muzici, o ljudima, o svemu onome što je autor već tri desetleća elaborirao u svojim medijskim istupima, i što je, u jednoj knjizi skupljeno, prvi tom udžbenika o životu i radu dr Neleta Karajlića. Sa svih strana zanimljiv, pred životnom komisijom ubedljiv i neoboriv, ovaj doktorat ovoga multimedijalnog umetnika uzdiže u rang sa zaslugom čitanih i aktulениh pisaca, i zaslužuje i svi medijsku pažnju koju će, ne sumnjam, i dobiti.

U celom ovom svom doktoratu, koji sam nigde ni ne naziva tako, a puno bi pravo imao na to, Nele Karajlić je isti onaj Nele sa albuma Zabranjenog pušenja, sa snimaka *Nadrealista*, *Složne braće*, iz *Nadrealne televizije*. Ovo pišem, jer u prethodnom udruženom izdavačkom poduhvatu Novosti i Lagune, čitali smo sa engleskog na srpski prevedenu tzv. knjigu Novaka Đokovića, u kojoj nema ni N od našeg Noleta, ni kao autora, ni kao osvedočenog Čoveka. Dok neko negde (knjiški primer pojma i prakse „ghost writera“, op. a.) na engleskom piše recepte za mršavljenje i zdrav život, prodajući ih

po Srbiji i svetu kao Novakovu životnu filozofiju, mi našeg najvećeg sportistu svih vremena u tom delu ni ne naziremo, a Nele nam iz svog dela, svojim jezikom, šarmantnim tonom, šmekerskim nastupom i jezikom sarajevske raje iz osamdesetih godina prošloga veka, donosi neponovljivu priču, koja prikiva pažnju i ne da rukama knjigu da zaklope dok je ne završe i po prvi puta pročitaju u najviše tri dana čitanja. Živ Nele pred vama, kao na televiziji, sočne i pitke rečenice, iz reda u red kao iz stiha u stih, pesme u pesmu, scene u scenu, dominira i knjigom kao stvaralačkim prostorom, i autobiografijom kao žanrom. Nele daje svoj najveći intervju u životu, i priča sve ono što njegovu publiku i javnost u postjugoslovenskom regionu najviše i zanima: priču o Sarajevu osamdesetih, svom životu i stvaralaštvu na polju muzike, radija i televizije, o neponovljivim originalnim Nadrealistima i o najvećem i najznačajnijem jugoslovenskom bendu svih vremena.

Pored toga, Nele piše jedan od najlepših, najtačnijih, najutemeljenijih i sveukupno najboljih eseja o fudbalu kao svojevrsnoj umetnosti („Ako je istorija učiteljica života, fudbal je njegovo ogledalo“); piše „kao potomak Gavrila Principa, a ne Krleže“ (str. 73), živim i vitalnim, nepretencioznim jezikom, kao častan čovek i pouzdan svedok, jednu istorijsku razrešilicu drame koja se odigrala u njegovom rodnom gradu osam godina posle olimpijade, te ostavlja pravu imagološku studiju, autoslike i heteroslike naroda i narodnosti Titove Jugoslavije, dostojnu stranica budućih srpskih udžbenika istorije. Na sve to, Nele piše svoju vlastitu istoriju, slikajući je pričama o životima bližnjih koji su ga oblikovali i na njega uticali, pišući svojim autorskim proslavljenim „storytelling“ manirom, i dajući sliku rodnog grada trezvenije, lepše i neuporedivo manje patetično nego npr. drugi proslavljeni sarajevski pisac u egzilu, Miljenko Jergović. Narečje kojim Nele piše, s punim pravom ispravno odabrana jedina moguća srpska ijekavica, konačno ima svoju urbanu, u 21. veku najrepresentativniju knjigu, i delo kojim može svuda i pred svima da se ponosi.

Prepričavati sadržaj ove knjige, jednako je svetogrđe kao prepričavati skečeve Nadrealista ili tekstove Zabranjenog pušenja. U najkraćim crtama, *Fajront u Sarajevu* priča je iz atmosfere „Ozrenka, daj dvije pive i reci muzici malo tiše” koju čitalac ima čast da čuje od Ibre Dirke lično, dok ga vozi Šeki taksista bežeći od Murge drota. To je onaj film o pticama iz Fikrete, onaj otopljeni sneg iz kanjona Drine i jedno sećanje na davne Dane republike, nedelju kad je otišo Hase, i mala priča o velikoj ljubavi koja preskače kineske zidove između ratnih havera, te ostaje kao svedočanstvo koje nam objašnjava zašto, naposljetku, „tuđe nećemo, svoje nemamo”. Onaj kome je ovakav prirodni, nenametljivi i lako razumljivi humor i svetonazor s razlogom prirastao srcu, u ovoj će knjizi naći sve što od nje i očekuje. Nele je jedini istinski roker koji svoju autobiografiju piše kao knjigu za koju i sam ima svest da je morala biti napisana, da postoji i svedoči o jednom vremenu i prostoru iz ugla čoveka koji je taj prostor svojim delovanjem oplemenio i učinio zauvek drugačijim. Iako je posvećuje svojim najbližima, ona je namenjena svima nama koji smo se u njegovim radu pronašli i uz njega izgradili sebe kao ličnost. U ime svih nas, od srca mu na tome hvala.